

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

SCHEMAT OCENIANIA

Uwagi wstępne

W zadaniach obliczeniowych oceniamy: tok rozumowania (metodę), wykonanie obliczeń oraz podanie wyniku z jednostką. Jeśli uczeń zastosował poprawną metodę, ale popełnił błąd obliczeniowy to uzyskuje 1 pkt. zamiast 2 pkt. Gdy metoda rozwiązania jest poprawna, natomiast uczeń podał odpowiedź z nieodpowiednią jednostką, bez jednostki lub zastosował błędny sposób zaokrąglenia wyniku – to otrzymuje 1 pkt. tylko za sposób rozwiązania.

Uczeń może zastosować metodę rozwiązania inną niż podano w tabeli, ale musi ona być poprawna pod względem merytorycznym.

W przypadku zastosowania niepoprawnej metody (wynikającej z błędnego założenia) uczeń za rozwiązanie zadania uzyskuje 0 pkt.

W zadaniach problemowych nie przyznajemy punktów, gdy uczeń podał dwie odpowiedzi, z których jedna jest poprawna, a druga błędna.

W zapisie równań reakcji uczeń musi zastosować się do polecenia co do wymaganej formy zapisu (cząsteczkowy, jonowy-pełny, jonowy-skrócony). Możemy uznać współczynniki ułamkowe.

W celu ujednolicenia **zapisu punktów** przyznawanych przez nauczycieli podczas sprawdzania prac uczniów, wprowadzono przy każdym zadaniu z części II specjalne kratki.

Przykładowe rozwiązania:

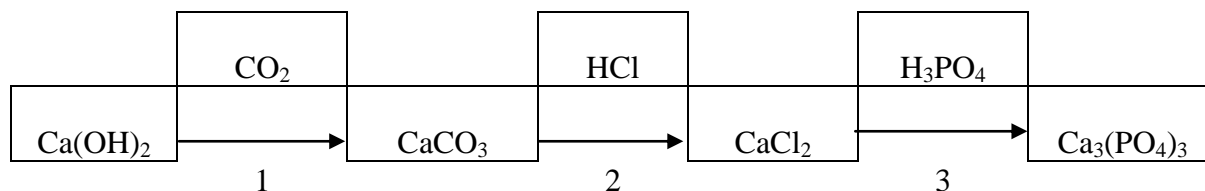
ZADANIE 14 (6 pkt.) *przyznane punkty*

1	0	1	1	1	1

razem

5

a) Uzupełnij schemat o wzory chemiczne wszystkich reagentów.

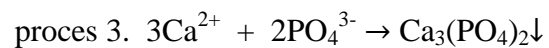
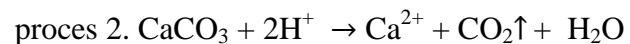
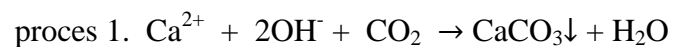

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

b) W tabeli opisano trzy obserwacje (A, B, C). Przypisz każdej z nich numery reakcji, których ona dotyczy. UWAGA! Numery mogą się powtarzać.

	Obserwacje	Numery reakcji chemicznych
A	Wytrąca się osad	1, 3
B	Wydziela się gaz	2
C	Ciało stałe się roztwarza (rozpuszcza)	2

c) Zapisz w formie jonowej-skróconej równania reakcji.

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

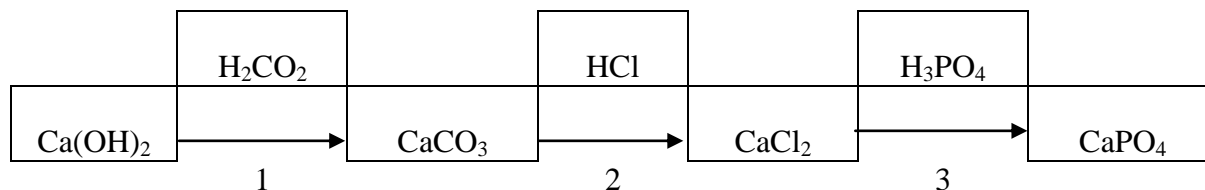
ZADANIE 14 (6 pkt.) przyznane punkty

0	0	0	0	1	0

 razem

1

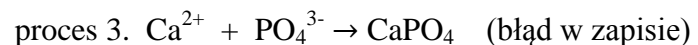
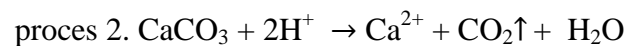
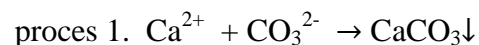
a) Uzupełnij schemat o wzory chemiczne wszystkich reagentów.

b) W tabeli opisano trzy obserwacje (A, B, C). Przypisz każdej z nich numery reakcji, których ona dotyczy. UWAGA! Numery mogą się powtarzać.

	Obserwacje	Numery reakcji chemicznych
A	Wytrąca się osad	1, 3
B	Wydziela się gaz	2
C	Ciało stałe się roztwarza (rozpuszcza)	3

c) Zapisz w formie jonowej-skróconej równania reakcji.

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

Zadania	Modele odpowiedzi	Punktacja	Uwagi
CZĘŚĆ I			
15 pkt.	1C, 2D, 3A, 4D, 5B, 6C, 7A, 8C, 9D, 10B.	1 pkt. za każdą poprawną odpowiedź. 1pkt. · 10 = 10pkt.	
CZĘŚĆ II			
Zad. 11 2 pkt.	1. F 2. P 3. F	2 pkt. za wszystkie trzy poprawne wybory. 1 pkt. za dwa poprawne wybory. 0 pkt. za jeden poprawny wybór lub wszystkie wybory niepoprawne lub brak odpowiedzi.	
Zad. 12 3 pkt.	Wiązanie kowalencyjne-spolaryzowane: NH ₃ , HBr Wiązanie kowalencyjne-niespolaryzowane: I ₂ , H ₂ Wiązanie jonowe: CaBr ₂ , Na ₂ O	3 pkt. za poprawne pogrupowanie wszystkich cząsteczek. 2 pkt. za popełnienie tylko jednego błędu (zamiana miejscami jednego związku). 1 pkt. za popełnienie dwóch błędów (zamiana miejscami dwóch związków). 0 pkt. za popełnienie większej liczby błędów lub brak odpowiedzi.	
Zad. 13 3 pkt.	a) $3\text{Fe}_2\text{O}_3 + \text{C} \xrightarrow{T} 2\text{Fe}_3\text{O}_4 + \text{CO}$	Po 1 pkt. za zapisanie poprawnego równania reakcji. 1 pkt. · 3 = 3pkt.	W zapisie równań reakcji nie musi być warunków reakcji.

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	b) $\text{PbO}_2 + 2\text{H}_2 \xrightarrow{T} \text{Pb} + 2\text{H}_2\text{O}$ c) $2\text{Al(OH)}_3 \xrightarrow{T} \text{Al}_2\text{O}_3 + 3\text{H}_2\text{O}$		
Zad. 14 6 pkt.	a) $\text{Ca(OH)}_2 \xrightarrow[1]{\text{CO}_2} \text{CaCO}_3 \xrightarrow[2]{\text{HCl}} \text{CaCl}_2 \xrightarrow[3]{\text{Na}_3\text{PO}_4} \text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ b) wytrąca się osad: 1, 3 wydziela się gaz: 2 ciało stałe się roztwarza: 2 c) proces 1. $\text{Ca}^{2+} + 2\text{OH}^- + \text{CO}_2 \rightarrow \text{CaCO}_3\downarrow + \text{H}_2\text{O}$ proces 2. $\text{CaCO}_3 + 2\text{H}^+ \rightarrow \text{Ca}^{2+} + \text{CO}_2\uparrow + \text{H}_2\text{O}$ proces 3. $3\text{Ca}^{2+} + 2\text{PO}_4^{3-} \rightarrow \text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2\downarrow$	a) 2 pkt. za poprawne uzupełnienie miejsc w szeregu (wpisanie kolejno poprawnych wzorów chemicznych). 1 pkt. za wpisanie kolejno poprawnych wzorów chemicznych związków o podanych wcześniej nazwach, ale popełnienie błędu w dobraniu tlenku, kwasu, soli. Lub odwrotnie 0 pkt. za błędy we wzorach związków zarówno podanych, jak i brakujących (nad strzałkami). b) 1 pkt. za poprawne uzupełnienie tabeli. 0 pkt. za popełnienie błędu w uzupełnieniu tabeli lub brak odpowiedzi. c) Po 1 pkt. za zapisanie poprawnego równania reakcji jonowej-skróconej. 1 pkt. · 3 = 3pkt.	Jeśli uczeń poprawnie wpisze wzory podanych związków, ale zamiast fosforanu(V) sodu wpisze kwas fosforowy(V) to w części a uzyskuje 1, 0 pkt., zaś w części c w procesie 3 może otrzymać 1 punkt. Błąd w dobraniu reagenta w prostokącie nad strzałką przekreśla możliwości uzyskania punktu odpowiednio w danym procesie (1 lub 2 lub 3) w części c.

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

Zad. 15 2 pkt.	Związki chemiczne gazowe: amoniak, metan Mieszanki: stal, powietrze	2 pkt. za poprawne uzupełnienie tabeli. 1 pkt. za popełnienie jednego błędu w uzupełnieniu tabeli. 0 pkt. za popełnienie więcej niż jednego błędu w uzupełnieniu tabeli lub brak odpowiedzi.	
Zad. 16 2pkt.	V roztworu kwasu = 200 cm ³ Masa roztworu kwasu = 200 · 1,05 = 210 g Masa chlorowodoru = 210 · 0,05 = 10,5 g 2 · 27 g glinu ----- 6 · 36,5 g chlorowodoru x g glinu ----- 10,5 g chlorowodoru x = 2,6 g glinu 4 – 2,6 = 1,4 g Al odp. Nie uległo rozтворzeniu 1,4 g glinu.	2 pkt. za poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i podanie poprawnego wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt. za poprawny sposób rozwiązania zadania, ale błąd w obliczeniach lub podanie poprawnego wyniku z nieodpowiednią jednostką, czy też bez jednostki. 0 pkt. za błędny sposób rozwiązania zadania lub brak rozwiązania.	Zaokrąglenia nie są istotne, ale muszą być poprawne matematycznie.
Zad. 17 5 pkt.	a) A. II B. III C. IV D. ---- E. V F. I	Część a 1 pkt. za poprawne dobranie wszystkich doświadczeń do odpowiednich obserwacji. 0 pkt. za popełnienie błędu w dobieraniu doświadczeń do obserwacji lub brak odpowiedzi.	

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	b) $\text{Cu(OH)}_2 \xrightarrow{T} \text{CuO} + \text{H}_2\text{O}$ c) $\text{Cu}^{2+} + 2\text{OH}^- \rightarrow \text{Cu(OH)}_2$ d) $\text{Cu(OH)}_2 + 2\text{HCl} \rightarrow \text{CuCl}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$ $\text{Cu(OH)}_2 + 2\text{H}^+ \rightarrow \text{Cu}^{2+} + 2\text{H}_2\text{O}$	Część b 1 pkt. za poprawne zapisanie równania reakcji. 0 pkt. za popełnienie błędu w zapisie równania reakcji lub brak odpowiedzi. Część c 1 pkt. za poprawne zapisanie równania reakcji. 0 pkt. za popełnienie błędu w zapisie równania reakcji lub brak odpowiedzi. Część d 2 pkt. za poprawne zapisanie dwóch równań reakcji. 1 pkt. za popełnienie jednego błędu w równaniu reakcji (pierwszym lub drugim). 1 pkt. za poprawne zapisanie jednego równania reakcji i brak drugiego. 0 pkt. za niepoprawny zapis dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	
Zad. 18 3 pkt.	a) węglan sodu b)	Część a 1 pkt. za wybranie z zestawu odczynników węglanu sodu . 0 pkt. za wybranie innego odczynnika brak wyboru.	a) Uczeń powinien wpisać wybrany odczynnik w wykropkowane miejsce. Ale może też podkreślić wybrany

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	Jeśli w probówce I uczeń wpisze $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$, a w probówce II KNO_3 to: W naczyniu I znajdował się roztwór $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$, zaś w naczyniu II roztwór KNO_3, bo w naczyniu I wytrącił się osad, a w naczyniu II brak objawów reakcji. Jeśli w probówce I uczeń wpisze KNO_3, a w probówce II $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ to: W naczyniu I znajdował się roztwór KNO_3, zaś w naczyniu II roztwór $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$, bo w naczyniu I brak objawów reakcji, a w naczyniu II wytrącił się osad. c) $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2 + \text{Na}_2\text{CO}_3 \rightarrow \text{CaCO}_3 + 2\text{NaNO}_3$	Część b 1 pkt. za poprawne uzupełnienie zdań. 0 pkt. za popełnienie błędu w zapisie obserwacji lub brak odpowiedzi. Część c 1 pkt. za poprawne zapisanie reakcji cząsteczkowej. 0 pkt. za niepoprawne zapisanie równania reakcji lub brak odpowiedzi.	odczynnik w zestawie. b) i c) jeśli uczeń wybierze inny odczynnik niż węglan sodu nie otrzymuje punktów w częściach b i c.
Zad. 19 1 pkt.	$2\text{C}_3\text{H}_8 + 7\text{O}_2 \rightarrow 6\text{CO} + 8\text{H}_2\text{O}$	1 pkt. za poprawne zapisanie równania reakcji. 0 pkt. za niepoprawne zapisanie równania reakcji lub brak odpowiedzi.	Uczeń może zastosować współczynnik ułamkowy.
Zad. 20 6 pkt.	1. $\left[\begin{array}{cc} \text{CH}_3 & \text{CH}_3 \\ & \\ \text{---} \text{CH} & \text{---} \text{CH} \text{---} \end{array} \right]_n \xrightarrow{T} n \text{CH}_3 - \text{CH} = \text{CH} - \text{CH}_3$ lub:	Po 1 pkt. za zapisanie poprawnego równania reakcji. 1 pkt. · 6 = 6pkt.	W reakcji 3 uczeń może zastosować wzór sumaryczny C_3H_6. W zapisie reakcjach 1

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	$n \text{ CH}_3 - \text{CH} = \text{CH} - \text{CH}_3 \xrightarrow{p, T}$ $\left[\text{CH}(\text{CH}_3) - \text{CH}(\text{CH}_3) \right]_n$ 2. $\text{CH}_3 - \text{CH} = \text{CH} - \text{CH}_3 + \text{H}_2 \rightarrow$ $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3$ 3. $\text{CH}_3 - \text{CH} = \text{CH} - \text{CH}_3 + 6\text{O}_2 \rightarrow 4\text{CO}_2 + 4\text{H}_2\text{O}$ 4. $\text{CO}_2 + \text{Ca}(\text{OH})_2 \rightarrow \text{CaCO}_3 + \text{H}_2\text{O}$ 5. $\text{CaCO}_3 \xrightarrow{T} \text{CaO} + \text{CO}_2$ 6. $3\text{CaO} + 2\text{H}_3\text{PO}_4 \rightarrow \text{Ca}_3(\text{PO}_4)_3 + 3\text{H}_2\text{O}$		oraz 5 uczeń nie musi wpisywać warunków reakcji.
Zad. 21 2 pkt.	<u>Sposób 1</u> $\text{obj. C}_2\text{H}_6 = \frac{600 \cdot 3}{8} = 225 \text{ cm}^3$ $\text{obj. C}_2\text{H}_4 = \frac{600 \cdot 5}{8} = 375 \text{ cm}^3 = 0,375 \text{ dm}^3$ $\text{C}_2\text{H}_4 + \text{Br}_2 \rightarrow \text{C}_2\text{H}_2\text{Br}_2$ 22,4 dm³ etenu ----- 160 g bromu 0,375 dm³ etenu ----- x g bromu x = 2,68 g Br₂ Odp. Należy wprowadzić do zbiornika 2,68 g	2 pkt. za poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i podanie poprawnego wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt. za poprawny sposób rozwiązania zadania, ale błąd w obliczeniach lub podanie poprawnego wyniku (bez błędu w obliczeniach) ale z nieodpowiednią jednostką. 0 pkt. za błędny sposób rozwiązania zadania lub brak rozwiązania.	Uczeń nie musi zapisywać równania reakcji. Zaokrąglenia nie są istotne, ale muszą być poprawne matematycznie.

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	bromu. <u>Sposób 2</u> $\text{obj. C}_2\text{H}_4 = \frac{600 \cdot 5}{8} = 375 \text{ cm}^3 = 0,375 \text{ dm}^3$ $\text{C}_2\text{H}_4 + \text{Br}_2 \rightarrow \text{C}_2\text{H}_2\text{Br}_2$ 22,4 dm³ etenu ----- 1 mol bromu 0,375 dm³ etenu ----- x moli bromu x = 0,01674 moli Br₂ masa Br₂ = 160 · 0,01674 = 2,68 g Odp. Należy wprowadzić do zbiornika 2,68 g bromu.		W sposobie 2 zaokrąglenia mogą szczególnie wpłynąć na wynik obliczeń.
Zad. 22 1 pkt.	Wraz ze wzrostem temperatury stężenie procentowe soli w nasyconym roztworze (<u>rośnie / maleje</u>). Jeśli zmieszamy 10 g hydratu z 40 g wody o temperaturze 0°C, to w naczyniu otrzymamy mieszaninę (<u>jednorodną / niejednorodną</u>). Występujący w naczyniu roztwór właściwy jest (<u>roztworem nasyconym /</u>	1 pkt. za poprawne uzupełnienie zdań. 0 pkt. za niepoprawne uzupełnienie zdań lub brak odpowiedzi.	

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	<u>roztworem nienasyconym</u>).		
Zad. 23 2 pkt.	<u>Sposób 1</u> Rozpuszczalność hydratu = 32,96 g 278 g hydratu ----- 152 g czystej soli 32,96 g ----- x g x = 18 g m_r nasyconego = 100 + 32,96 = 132,96 g 132,96 g ----- 100% 18 g ----- x% x = 13,54% Odp.: Stężenie soli w roztworze wynosi 13,54% <u>Sposób 2</u> 278 g hydratu ----- 100 % 152 g soli ----- x% x = 54,68% masa soli = 32,96 · 0,5468 = 18 g	2 pkt. za poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i podanie poprawnego wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt. za poprawny sposób rozwiązania zadania, ale błąd w obliczeniach lub podanie poprawnego wyniku (bez błędu w obliczeniach) ale z nieodpowiednią jednostką. 0 pkt. za błędny sposób rozwiązania zadania lub brak odpowiedzi.	Zaokrąglenia nie są istotne, ale muszą być poprawne matematycznie.

STOPIEŃ REJONOWY
Wojewódzki Konkurs Chemiczny dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa wielkopolskiego
Rok szkolny 2018/2019

	$m_r \text{ nasyconego} = 100 + 32,96 = 132,96 \text{ g}$ $132,96 \text{ g} \text{ ----- } 100\%$ $18 \text{ g} \text{ ----- } x\%$ $x = 13,54\%$ Odp.: Stężenie soli w roztworze wynosi 13,54%		
Zad. 24 2 pkt.	a) $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3 + \text{Cl}_2 \xrightarrow{\text{św.}}$ $\text{CH}_3 - \text{CHCl} - \text{CH}_2 - \text{CH}_3 + \text{HCl}$ b) $\text{CH}_3 - \text{CH} = \text{CH} - \text{CH}_3 + \text{Cl}_2 \rightarrow$ $\text{CH}_3 - \text{CHCl} - \text{CHCl} - \text{CH}_3$	Po 1 pkt. za zapisanie poprawnego równania reakcji. $1 \text{ pkt.} \cdot 2 = \mathbf{2 \text{ pkt.}}$	W równaniu a) uczeń nie musi uwzględnić warunków reakcji. Jeśli uczeń w danym równaniu reakcji zapisze wzór sumaryczny substratu, ale wzór półstrukturalny produktu to może otrzymać 1 pkt. Jeśli jednak zapisze wzory sumaryczne substratu i produktu otrzymuje 0 pkt.